

7. Марченко В. В. Інтернаціоналізація музичної освіти в Україні. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2022. № 4. С. 102–106.

8. Рудницька М. Роль інтернаціоналізації вищої освіти України у розвитку вищих навчальних закладів. *Дидаскал* : часопис. 2020. № 20. С. 225–228.

9. Культурно-гуманітарні стратегії розвитку університетської освіти в умовах динамічних суспільних трансформацій : монографія / Л. Горбунова та ін. ; ред. І. Степаненко. Київ : Ін-т вищ. освіти НАПН України, 2018. 226 с.

10. Васильєв С. Статутні засади інтернаціоналізації вітчизняного закладу вищої мистецької освіти на сучасному етапі. *Наукові перспективи*. 2021. № 5. С. 328–340.

11. Чистякова І. Особливості формування готовності викладача вищої школи до роботи в умовах інтернаціоналізації європейського освітнього простору. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 6. С. 461–476.

12. Єременко І. Тенденції інтернаціоналізації забезпечення якості у європейському просторі вищої освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Суми, 2019. 23 с.

13. Дебич М. Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід : монографія. Київ : ПП Лисенко, 2019. 409 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-302-9-64>

Марченко О. С.,

викладач кафедри музичного мистецтва

Навчально-наукового інституту

«Академія мистецтв імені С. С. Прокоф'єва»

Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

м. Київ, Україна

СУЧАСНІ ВИМІРИ ВИКОНАВСТВА МУЗИКИ БАРОКО НА БАНДУРІ

У сучасній культурі доробок епохи бароко посідає одне з важливих місць не випадково, тому що багато з музики цього періоду стало основою для подальшого розвитку музичної культури.

Сучасні виміри виконавства музики бароко на бандурі включають основні методи перекладу та інтерпретації музичних творів доби

Бароко для бандури соло. Значною мірою, цьому сприяла академізація бандури, розширення її технічних можливостей та потреба оновлення як педагогічного, так і концертного репертуару бандуриста.

Стиль бароко процвітав у Європі приблизно з 1600 по 1750 років. Серед значимих відмінностей: На зміну поліфонії приходиться гомофонно – гармонічний склад. Мелодія панує в горизонталі, вертикаль усвідомлюється як гармонійний супровід. Протягом епохи бароко гомофонія і поліфонія існували поруч і збагачували один одного, і в цьому знову проявила себе контрастність і примхливість бароко. Змінюється ладова система – церковні лади змінюють емоційно полярні мажор (радість) і мінор (печаль), що відображають процеси виникнення і дозволу душевних прагнень. Змінюється ритмічна система – раніше, час текло неквапливо, спокійно, рівномірно, відображаючи вічну і нескінченну Сутність Бога. Тепер, з приходом теми смертної людини, ставлення до часу змінюється: не довга, а коротка нота стає одиницею ритмічного вимірювання, текуча і плавна мова акцентується розподілом на рівновеликі такти (регулярність метра при різноманітності ритму). Народжується інструментальна музика – стверджується і освоюється новий інструментарій (струнні смичкові, клавішні, духові, вдосконалений орган), народжуються нові жанри і форми (Н. Засоріна [1]).

Епоху бароко можна поділити на три періоди: ранній, зрілий та пізній. Новий час народжує величезну кількість блискучих музикантів і композиторів. Серед видатних представників мистецтва періоду бароко виділяють:

1. Раннє бароко: К. Монтеверді, Джованні Габріелі, Г. Персела, Куперена.

2. Зріле бароко: Жан Батіст Люллі, Арконжело Кореллі, Генрі Персел (Англія), Дітріх Букстехуде (Німеччина).

3. Пізнє бароко: цей історичний період відкрив таких геніїв музичного мистецтва, як Й. С. Бах та Г. Ф. Гендель, Антоніо Вівальді, Доменіко Скарлатті. Особливим представником є І. С. Бах. У його мистецтві зійшлися всі музичні шляхи Європи: німецька поліфонія, органна імпровізація, досягнення італійської опери, традиція інструментальних концертів, французька танцювальна сюїта, духовні жанри – кантата, ораторія. Він приголомшує різноманітні можливості. Створюючи ці художні шедеври музичного мистецтва, Бах ставив перед собою скромні «технічні» завдання (М. Лобанова [2]).

Музика українського бароко припала на XVI–XVIII століття, і це була епоха, коли Україна була під владою Річі Посполитої, а потім Російської імперії. Музика українського бароко мала багато спільного

з музикою цієї епохи в Європі, але водночас мала свої особливості, пов'язані з українською культурою та історією.

Однією з головних рис музики українського бароко є використання українських народних мелодій, музики княжих дворів та церковної музики. З кінця XVI ст. до нас дійшли рукописні *ірмологіони* (збірники літургійної музики), монодії (одноголосні медитативні пісні, що не передбачають жодної гармонізації), *ірмоси* (традиційний український духовний спів; духовні гімни, які виконують під час літургії; перша строфа в кожній з дев'яти пісень канону, що прославляють священні події або особи), *знаменний розспів* (система давніх православних культових співів XII–XVII ст., та *канти* (популярні в Україні в XVI–XVII ст. трьохголосні пісні. Канти були дуже популярними, тематично поділялись на духовні і світські (ліричні, сатиричні), а тому їх виконували як на вуличних концертах і в театральних виставах, так і під час богослужінь.

В цей час провідним жанром став *багатоголосний партесний спів*, який відзначався стриманістю образного ладу, гармонійністю та простотою. На цей період припадає творчість українського композитора – Миколи Дилецького, автора «Граматики мусикійської» (теоретичний трактат описів лінійної нотної системи, партесного співу).

З XVI ст. збереглися відомості про українських придворних музикантів-виконавців на лютьнях і бандурах. Одним з представників є Григорій Сковорода. Кобзарське тогочасне мистецтво трималося на трьох стовпах: сліпих старцях, козаках-кобзарях і на придворних капелах бандуристів. Висока християнська мораль, патріотизм, строгі вимоги до техніки виконання та репертуару, пошана до інструменту – основні кити кобзарського мистецтва.

Серед талановитих українських музикантів барокового періоду: Дмитро Бортнянський, Максим Березовський і Артем Ведель. З працею цих велетнів, що дали найкращі зразки не тільки нашої, але й світової музики, українська музика сходить на найвищі шпилі мистецтва, а разом започатковує і свою власну музику світську-оперну. Виховані на традиціях українського партесного співу, вони створили шедеври духовних хорових концертів і були авторами перших у Східній Європі симфоній та інструментальних творів інших жанрів. Особливо в творчості А. Веделя об'єдналися усі первинні національного мистецтва-Лаврський спів, релігійний кант, козацька дума і народна пісня.

Сучасна бандура – це модифікований традиційний національний музичний інструмент, який має багато можливостей. Барокова музика містить в собі безліч творів, які можна виконувати на бандурі.

Переклад музики бароко може складатися залежно від контексту. Одним з можливих значень може бути адаптація музичних творів барокової епохи для бандури, залежно від особистих вподобань виконавця та його рівня майстерності. Проте, важливо дотримуватись певних стандартів та правил, щоб зберегти автентичність та дух оригінальної музики.

Іншим можливим значенням перекладу музики бароко може бути трансформація барокової музики в інші стилі та жанри. Наприклад, барокові мотиви можуть бути використані в рок-музиці, джазі, електронній музиці та інших стилях. Це дає можливість створювати нові музичні зразки та експериментувати. Це дозволить бандуристу насолоджуватись чарівним світом барокової музики та розширити свій музичний досвід та репертуар.

Сучасне виконання бароко на бандурі може включати в себе використання сучасних технік гри на бандурі, або відтворення оригінальних технік гри на лютні чи гітарі, таких як арпеджіо. Імпровізаційність бароко, еkleктика середньовікової монодії та гармонійний лад; українська мелодика з орнаментикою та гармонізація-за рахунок змішаності бароко та сучасних обробок ми досягаємо нових стилістичних зразків та залуцаємо музику бароко до нового прочитання.

Важливо зазначити, що виконання барокової музики на бандурі може бути складним завданням, оскільки бандура має свої особливості та обмеження, які відрізняють її від інших струнних інструментів. Проте, це не заважає бандуристам творчо підходити до виконання творів бароко та створювати цікаві та незабутні інтерпретації цих шедеврів музики.

Список використаних джерел:

1. Засорина Н.Б. Эпоха барокко – перекресток времен. Сборник докладов педагогических чтений преподавателей «Чайковского музыкального училища». URL: <https://www.google.com/search?client=opera&q=Эпоха+барокко+--+перекресток+времен&sourceid=opera&ie=UTF-8&oe=UTF-8>

2. Лобанова М.Н. Западноевропейское музыкальное барокко: проблемы эстетики и поэтики : монография. Москва : Музыка, 1994. С. 322.

3. М. Давидов «Теоретичні основи перекладень інструментальних творів для баяна» Музична Україна, 1977. С. 120.

4. О. Кошиць «Про українську пісню й музику». New York : «Наша батьківщина», 1970. С. 39–40.

5. Grove Dictionary of Music and Musicians.
6. Schulenberg, David «Music of the Baroque». New York : Oxford UP, 2001. ISBN 0-19-512232-1.
7. "Music in the Seventeenth Century", ред. Andrew Parrott. Cambridge University Press, 2018.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-302-9-65>

Мокрицький В. А.,
викладач кафедри музичного мистецтва
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна

**ФОРТЕПІАННА ТВОРЧІСТЬ МИРОСЛАВА СКОРИКА
ЯК ВІХА У РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО
МУЗИЧНОГО ПРОСТОРУ
КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ**

Мирослав Михайлович Скорик (1938–2020) – видатний український композитор, музикознавець та педагог. Його Мелодія з музики до кінофільму «Високий перевал» стала без перебільшення одним із культурних символів незалежної України, твори Мирослава Скорика широко виконуються та цінуються як на теренах України, так і за кордоном. Його надзвичайно багатий творчий доробок представлений практично усіма жанрами сучасного академічного музичного мистецтва, музикою до кінофільмів та театральних постановок, дидактичними та інструктивними творами. У своїй музиці Мирослав Скорик поєднував різноманітні стильові напрями, як-от барочні елементи, класичну традицію, авангардні риси, фольклор, звучання джазової та популярної музики; такий творчий підхід став своєрідною «візитівкою» композитора.

Важливе місце у композиторській діяльності Мирослава Скорика посідають твори для фортепіано, серед яких концерти для фортепіано з оркестром – № 1 («Юнацький», 1977), № 2 (1982), № 3 (1995), і твори для фортепіано соло – «Партита № 5» для фортепіано (1975), Три танці для 2-х фортепіано (1995), цикл п'єс «В Карпатах» (1959), «Рондо» (1962), «Варіації» (1962), «Бурлеска» (1964), «Коломийка» (1962), «Блюз» (1964), цикл п'єс «З дитячого альбому» (1965), Токата (1979), 6 прелюдій і фуг (1987–1988). Деякі із цих творів стали знаковими і міцно вкоренилися як в педагогічній практиці у музичних школах, училищах, вищих навчальних закладах, так і в репертуарі досвідчених